L'ALGUER: RAFAEL CATARDI, UN GENERAL POETA

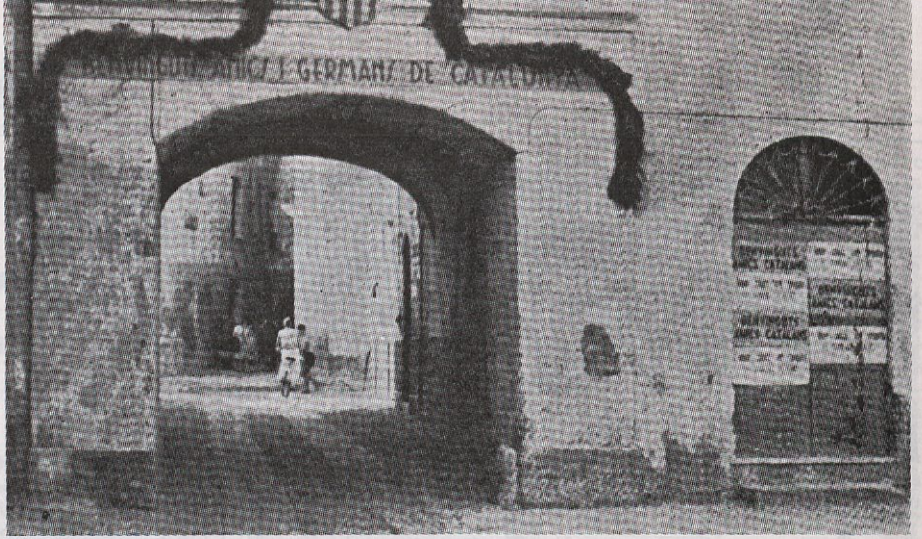

Decididament la ploma està renyida amb l'espasa. Un Garcilaso, un Ercilla, un Catardi són excepcionals i potser només per la sensibilitat que traspuen cal oblidar el factor bèl.lic i emmarcar la seva poesia com la de l'oficinista, la de l'advocat, el ferrer, el pic i pala o el professor. No cal dir que Rafael Catardi era, va morir el mes passat, un alguerès, principal dirigent del Centre d'Estudis Algueresos, nat l'any 1892, autor de **Rimes Algueresos,** capdavanter dels contactes entre Catalunya i l'Alguer, etc.

La seva poesia s'emmotlla amb la llengua i anteriorment a l'anàlisi dels trets principals cal comentar breument aquestes peculiaritats. En aquesta mateixa revista (Núms. 323, 336, 346) s'ha parlat de l'Alguer i la seva llengua però una introducció a l'únic llibre de Rafael Catardi al nostre abast feta per ell mateix constata com:

«...s'ha manifestat, en algunes composicions algueresos escrites, la tendència a emprar una expressió més o menys imitada del català literari. En la realitat lingüística local, aquesta posició no pot pas pretendre d'exercir una influència sobre l'idioma parlat, el qual segueix i seguirà impertorbable el seu camí; i, alhora, cal reconèixer que les al.ludides composicions, ja vistes pel públic alguerès sense gaire interès per raó de la dificultat de la grafia, sovint queden força estranyes a la seva comprensió».

I encara que només fos pel valor lingüístic, aquest llibre és important. Car amb el material que Catardi aplega en les seves 38 poesies cal remarcar l'indubtable interès que tenen les notes a peu de pàgina anotant des de toponímia fins a desinències verbals però centrant-se sobre tot en els mots no coneguts en la parla catalana del Principat.

L'edició presenta unes especials característiques formals (transcripció fonètica dels 8 primers poemes, làmines i fotografies de l'Alguer, pentagrames i entonacions musicals per als poemes aptes per cantar...) i de contingut (pròleg d'Antoni Oliva) a les quals anem tot seguit a fer referència.

Com assenyala Oliva, els poemes abasten el període 1945-1965 i la seva poesia és de **«vena neta; poesia senzilla i espontània, sense implicacions psicològiques ni obscurs simbolismes».** Una primera lectura sense fixar-nos en les extenses i completes notes a peu de pàgina afermen aquesta idea inicial de senzillesa: un subjectivisme descriptiu serien els dos primers mots que surarien dins l'etern mar que fa de rera fons a la poètica de Catardi. També circumstàncies algueresos: **Carreronet, Barceloneta...;** naturals: **rosa vermella, rosa reflorent...;** religioses: **Divendres Sant, Mística Aurora...;** en un reduït ventall temàtic són els principals elements que nodreixen les 36 composicions.

Mètricament el decasíl.lab es troba força ben treballat així com també els versos de sis síl.labes i les unions dels de vuit síl.labes amb els de cinc, els de deu amb els de nou, etc. La sexta rima, d'origen italià, se'ns mostra bella en poemes com **La Gata** malgrat que introdueixi la variant de fer dos dels versos de cada estrofa amb nou síl.labes en comptes de la normativa del decasíl.lab; la rima és com totes les estrofes d'aquest tipus: a-b-a-b-c-c-. Aquesta estrofa és la més correct del recull amb la variant formal de variar l'esquema clàssic a-b-a-b-c-c- pel a-b---b-c-c- deixant el tercer vers lliure. També cal constatar la presència d'alguns alexandrins **Txu Terrat** és el poema que comentem, amb la variant de no fer la rima tradicional a-b-a-b- en decasíl.labs perfectes sinó de rimar segon amb quart tot deixant blanc, és a dir sense rima, el primer i el tercer. Catardi però també torna a fer una juguesca i de les 9 estrofes d'aquest poeme 3 són completes de rima però alternant, sense norma, els versos de 9 i 10 síl.labes.

Per a la sensibilitat catalana, és a dir, per a Catalunya endins, els poemes de **Rimes Algueresos** no assoleixen un estadi digne d'aportació malgrat la qualitat de molts de versos ben tallats i suggerents així com per l'afer que pel redreçament alguerès suposa aquesta publicació, car tenim molt pocs llibres publicats al Principat d'autors algueresos o sobre l'Alguer.

Reprodueixo una estrofa, típica de Catardi, on es poden veure les motivacions ideològico-estètiques que han mogut a un general a ser poeta:

Es ver: no seré mai desagraït.
M'has dat al cor lo bé de una rosada
que no pot dar ningun jardí florit,
que no pot dar sinó que un cor de mare.
Lo resto res no conta, res no dura,
que sigui ratatulla o farandula.

(Poema **La Sirena,** datat el 1952)

JOSEP M.ª FIGUERES